

27.5.2004

Valtiovarainministeriö

VALTIOVARAINMINISTERIÖN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2003

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa valtiovarainministeriön tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2003 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja Susanna Falck ja valvonut tarkastuspäällikkö Markku Heikkinen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut valtiovarainministeriön tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskenta-toimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

BUDJETOINTIMENETTELYT

Momentille 12.28.99 "Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot" on vuoden 2003 lisätalousarviossa budjetoitu tuloarviona Kapiteeli Oy:n pääomapalautukset 80 milj. euroa. Tuloarvio ei toteutunut talousarviovuonna 2003, vaan Kapiteeli Oy:n osakepääomaa alennettiin ja lunastushinta 80 milj. euroa maksettiin Suomen valtion antamalla pääomalainalla 4.8.2003. Kaikkiaan pääomalainamenettelyä on käytetty Kapiteeli Oy:n osakepääoman alentamisen yhteydessä 200 milj. euroa, josta 80 milj. euroa vuonna 2003.

Talousarvioehdotusten laadintamääräyksen (10.4.2002/TM 0206) mukaan on erityisesti huomattava, että laina voidaan myöntää osakeyhtiölaissa tarkoitettuna pääomaehtoisena lainana vain, jos se on talousarviossa erikseen sallittu.

Valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 11 §:n mukaan on lisämenoarvioesitykseen sisällytettävä myös arvioidut olennaiset muutokset tulo- ja menoarvioon merkittyjen tulojen määrissä. Vuoden 2003 talousarvioihin ei sisällytetty 80 milj. euron tuloarvion muutosta eikä pääomalainan myöntämistä.

TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot ja laskelmien tarkastelu

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on tarkastuksessa todettu laadituiksi säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

Tuloksellisuuden kuvaus

Tuloksellisuuden kuvauksen taloudellisuus-, tuottavuus-, kustannus- ja suoritustietojen sisältöä ja esittämistapaa ja näiden tietojen perustana olevaa laskentatointia on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältääkö tuloksellisuuden kuvaus olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot. Tarkastus ei ole kohdistunut tilinpäätöksen vaikuttavuustietoihin.

Ministeriön tilivirastokohtaisena tuloksellisuuden kuvauksena esitetyt kehittämistavoitteita, henkilöstöä ja toimintaprosesseja koskevat tiedot sekä osasto- ja yksikkökohtaiset kustannustiedot ovat luotettavia. Niitä voidaan myös pitää riittävinä, joskin keskeisten suoritustietojen ja henkilötöyvuositietojen erittelyä tulos- tai tehtäväalueittain tulisi vielä kehittää.

Ministeriö ei ole velvollinen esittämään kustannusvastaavuuslaskelmia, koska maksullisen toiminta on vähäistä.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyssissä ja tarkastettu kirjanpidon, valtuusseurannan ja muun laskentatoimen tarkastuksen yhteydessä.

Sisäisen valvonnan tarkastuksessa on lisäksi tarkastettu vaihtomaisuuteen kirjatun euromääräisen metallikolikkovaraston ja euroaihioiden hallintaa. Tarkastuksen yhteydessä on tullut esiin varaston sisäisen valvonnan järjestelyihin liittyviä puutteita, joiden osalta valtiovarainministeriö on ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin.

HALLINNONALAN OHJAUS

Tulostavoitemenettelyt

Ministeriön hallinnonalan tulosohtauksen tarkastuksessa todettiin, että hallinnonalan vuoden 2003 lopullisten tulostavoitteiden sisältö noudattaa pääosin edellisvuoden tavoitteistoa. Ministeriön tulosohtausta voidaan kokonaisuutena pitää tyydyttävän tasoisena.

Valtiokonttorin, Verohallituksen, tullilaitoksen sekä Tilastokeskuksen osalta on tulossopimukseen sisällytetty olennaisilta osin tuloksellisuuden eri osatekijöiden - vaikuttavuus, taloudellisuus ja tuottavuus - tavoitteita sekä maksullisen toiminnan kannattavuustavoitteet. Mainittujen virastojen tavoiteasetanta on pääosin kattanut myös virastojen keskeiset toiminta-alueet. Tarkastuksessa kiinnitettiin kuitenkin huomiota mm. Valtiokonttorin tulossopimuksen väljentyneisiin taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteisiin sekä tullilaitoksen ja Tilastokeskuksen osalta tiettyjen vaikuttavuus- ja palvelutavoitteiden tavoitelojen puuttumiseen. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ja valtiovarainministeriön tulostavoitteisiin ei sisällynyt taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteita, ei myöskään korvaavia tehtävittäisiä tai tulosalueittaisia kustannustavoitteita.

Verotuskustannukset

Verohallituksen tilintarkastuksessa on tarkastettu verotuskustannusten laskentakäytäntöä. Koska verotuskustannusten muodostuksen oikeellisuudesta ei tarkastuksen aikana voitu vakuuttua, pyydettiin valtiovarainministeriöltä ja Verohallitukselta lausunnot verotuskustannusten laskemista käsittelevästä tarkastusviraston tarkastusmuistiosta.

Saatujen lausuntojen perusteella on todettu olevan aihetta verohallintolain tarkistamiseen sen selkeyttämiseksi, tulisiko myös muita

kuin verohallinnon omia valtion talousarvioon sisältyviä määrärahoja käsitellä verotuskustannuksina arvonlisäveromenojen lisäksi.

Valtiovarainministeriö on ilmoittanut ryhtyvänsä toimenpiteisiin asiaan liittyvien kysymysten selvittämiseksi.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta Kapi-teeli Oy:n pääomapalautusten ja yhtiölle annetun pääomalainan talousarvion vastaista käsittelyä vuoden 2003 talousarviossa.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Pitkänen

Ylitarkastaja

Susanna Falck

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Valtiovarainministeriön valtiosihteeri
Valtiokonttori